

dijele markice od po 50 dinara, što će vrijediti kao dobrovoljni prilog za gradnju i dovršenje doma. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen. Za taj novac nabaviti će se materijal i eventualno sniziti dug kod Komunalne banke.

Predsjednik poziva članstvo, neka se ugleda u primjer druga Jankovića, koji je u prošloj godini dao za gradnju doma na Karašici 900 sati dobrovoljna rada, a i ove godine ta je obaveza već izvršena s nekoliko stotina sati.

Tajnik drug Branko Kolonić čita okružnicu Ministarstva ribarstva broj 9459 od 25. IV. 1949. o državnim

ribolovnicama te daje upute u toj stvari. Upoznava članstvo, da se strogo pridržava propisa u lovostaji, o najmanjoj mjeri, kao i o obavezi prijavljivanja ulova ribe. Prema planu rada za godinu 1949. imenovano je iz redova članstva pet pomoćnih čuvara ribolovišta i kontrolora ribolovaca, te poziva članstvo, da se drži ribolovnog reda i općih zakonskih propisa.

Društvo je nabavilo izvjesnu količinu udica, te ih na samu sastanku podijelilo članovima, pa ako uspije nabaviti i drugi pribor, bit će i taj razdijeljen među članstvo.

R. H. L.

Snabdevanje Beograda svežom ribom

Kako smo u jednom od prošlih brojeva našeg lista izvestili, da će se Beograd redovno snabdevati svežom ribom, to se sada svakodnevno ostvaruje.

Pored velikih količina povrća i čestog davanja mesa, riba igra vrlo veliku ulogu u svakodnevnom snabdevanju Beograda životnim namirnicama. Svakog dana ima na beogradskim pijacama i po restoranima sveže morske i slatkovodne ribe uz slanu ribu.

To omogućuje veliki lov ribe na Jadranu i slatkovodne na Dunavu i Ečki.

Gradsko poduzeće za ribu u Beogradu sklopilo je sporazum sa Glavnom direkcijom preduzeća »Riba« u Zagrebu, da preko svojih ekspozitura u Splitu, Zadru i Rijeci isporuči Beogradu u ovoj sezoni do tri stotine vagona ribe. Isto tako napravljen je ugovor i sa Ministarstvom saobraćaja da se riba brže i bez zadržavanja dopremiljuje svakodnevno u Beograd. Riba je pakovana u sanducima s ledom. Na željezničkoj stanici u Beogradu svaki transport ribe dočekuju desetine kamiona, koji ribu odmah prevoze direktno na beogradske pijace, gde se nalaze velike prodavnice. Za sada postoje prodavnice samo na redovnim beogradskim pijacama, a moguće da se otvore i po drugim krajevima grada.

Za sada je sa mora dovažana najviše sardela. Redovno stiže od jedan do tri vagona, katkada i po šest vagona morske ribe dnevno.

Osim morske ribe prodaje se u Beogradu svakodnevno i veća količina slatkovodne ribe, najviše šarana, dopremljene iz Apatina i Ečke.

Sva ova riba ne prodaje se samo na pijacama, već se ona deli i preko sindikalnih podružnica njihovu članstvu, a daje se i za jelo u menzama i radničko-službeničkim restoranima.

Osim sveže morske i slatkovodne ribe, u Beogradu se prodaje i posoljena slatkovodna riba, najviše šarana i ukljeva, i to u velikim količinama. Soljene šarane najviše troše seljaci iz okoline Beograda.

Cena sveže i slane ribe u potpuno slobodnoj prodaji bez ikakvih ograničenja kreće se od 20 do 80 dinara po kilogramu.

U posljednje vreme Beograd je dobro snabdeven i ribljim konzervama sardina, a neko vreme bilo je dosta i slanah sardela.

Ove količine ribe, koje se svakodnevno prodaju u Beogradu, omogućuju da je snabdevanje ovoga grada životnim namirnicama sada znatno bolje nego u prošloj godini.

A. T.

Kako možemo osigurati dovoljan broj rasplodne ribe salmonida?

(Nastavak članka iz br. 3—4. »R. J.«)

II. Loviti matice u otvorenim vodama preko cijele godine i kod lova izabirati odrasle i za rasplod sposobne ženke i mužjake, te njih držati u ribnjaku ili ograđenom dijelu toka do mrijesta. Ovaj lov može se provoditi bilo da se love isključivo matice, bilo da se lovi i konzumna i matična riba zajedno. U prvom slučaju, odabiru se samo odgovarajuće matice, dok se sva ostala ulovljena riba, osim bolesnih, lovom ozljeđenih i sličnih odmah vraća natrag u vodu. U drugom slučaju, prvo se izabere za rasplod sposobna riba a sva ostala, osim mlade nedorasle pastrve, koja se vraća u vodu, upotrebljava se za konzum.

Prednost ovoga načina snabdijevanja matičnom ribom u glavnom je ta, što se lov može provoditi u najpovoljnije vrijeme obzirom na vodostaj, toplinu vode, toplinu zraka i radnu snagu, te što je osigurana stanovita

množina ikre od tih matica. Manjkavosti su te, što se te matice moraju smjestiti u odgovarajući ribnjak ili dio toka i što se moraju dalje uzgajati i hraniti, a sve to povećava proizvodne troškove za oplođenu ikru odnosno mlađ.

Lov matične ribe provada se redovito u ljetnim mjesecima kada je vodostaj najniži a toplina vode odnosno zraka najveća. I kod ovoga lova, treba posvetiti naročitu pažnju izboru mreža i drugih sredstava za lov pogotovo, ako se love isključivo matice, te prevozu žive ribe do mjesta smještaja. Mreže moraju biti ispletene od mekše deblje špage, kako bi riba bila mrežom čim manje ozljeđena. Promjer oka kod ovakovih mreža ne smije biti veći od 20 mm zbog sitne pastrve, koja se vrlo lako ozleđi i ugine u samom oku nastojeći, da se kroz njega provuče i mreže oslobodi. Ti gubici su to veći što je veći

pfomjer oka. Za ovaj lov, prvenstveno se upotrebljavaju mreže potegače, potegače kombinirane sa vršama, vrše raznih veličina, razni sakovi te popunašice ali isključivo za lov potočne pastrve odnosno i za lov ostalih salmonida, ako se istodobno lovi konzumna i rasplodna riba.

Sa ulovljenim izabranim maticama, mora se postupati nježno i oprezno naročito kod prijevoza ribe, koja je vrlo plašljiva pa joj škodi svako i najmanje uznemiravanje. Čim je riba izvađena iz mreže, odmah se matice izaberu i smjeste u veće drvene sanduke — spremnice koji se unapred pripreme i postave u korito toka sa većom strujom vode. Matice je najbolje prevažati vodom pomoću čamaca u manjim spremnicama do ribnjaka, ukoliko je taj prevoz uopće moguć. Inače se riba prevažala hidrobionima i to poslije zalaska sunca kada je toplina zraka i vode približno ista. Bez obzira da li se riba prevažala vodom ili hidrobionima snabdijevenim uređajem za dodavanje kisika, nikad se ne smije trpiti previše ribe u spremnicu ili hidrobion naročito, ako se radi o prevozu na većim udaljenostima. Po dopremi riba se oprezno vadi iz transportnih posuda, sortira po veličini ako je to potrebno i pušta u ribnjak po prethodnom izjednačenju temperature vode, u kojoj je riba dopremljena i one vode u koju se riba pušta.

Uspjeh mrijesta odnosno uzgoja ikre i mlađa od ovakvih matice, ovisit će o smještaju i dalnjem uzgoju tih matice. Ne smije se zaboraviti, da je ta riba odrasla u otvorenim tekućim vodama pod sasvim drugim životnim uslovima. Riba je naviknuta na neograničenu slobodu kretanja, na veći prtok i brzinu vode, na prirodna skrovišta i što je glavno, na isključivo prirodnu hranu. Prema tome kod smještaja i dalnjeg uzgoja tih matice, od neophodne je važnosti da joj se daju takovi životni uslovi, koji će biti barem u prvoj godini približni onim, pod kojim je ta riba odrasla. Smjestiti ulovljenu ribu u ograđenom dijelu dotične vode iz koje potječe, za tu ribu bi bilo bez dvojbe najidealnije, jer time joj se daju isti životni uslovi osim djelomičnog ograničenja slobodnog kretanja. Međutim takovih tekućih voda, u kojima bi se mogli postaviti potrebni uređaji bez velikih investicija, nažalost je vrlo malo. Pastrvske vode naročito u svom gornjem toku, a koji u glavnom dolazi u obzir za postavljanje pregrada i smještaj matice, većim dijelom su brze, divlje, nestalnog vodostaja i sa većim poplavnim područjem. Za vrijeme jesenskih kiša, kad se riba sprema na mrijest i kad je treba loviti, obično nastaju veće poplave, voda se razlije iz svog korita, zamuti, zatrpava pregradne brane raznim nanosom i sl. pa ne samo da je kontrola o kretanju ribe i lov ribe otežćan a često i sasvim onemogućen, već dolazi u pitanje, da li će brane izdržati veliki pritisak vode i sačuvati spremljene matice. Zato se kod postavljanja ovakvih brana, mora prethodno ispitati dotični tok, točno izračunati jakost pritiska vode odnosno opterećenje brane vodom i raznim nanosom kod najvećeg vodostaja, pa prema tome proračunu podizati jače ili slabije brane. U praksi se pretežno upotrebljavaju specijalni pastrvski ribnjaci, u kojima se drže i uzgajaju odrasle matice ulovljene u otvorenim vodama. Ti ribnjaci moraju biti obzirom na svoj oblik, dotok vode, dubinu i skrovišta za ribu, približno jednaki dijelu korita ili toka otvorene pastrvske vode t. j. ribnjak mora biti barem 40—50 m dug i 5—8 m širok, sa čim većim dotokom hladne čiste vode, sa dubljim mjestima — najmanje 1.20 m i sa potrebnim

umjetnim skrovištima za ribu. U ovakvim ribnjacima, matice će dobro uspijevati i uz odgovarajuću hranu i njegu, dati i kvantitativno i kvalitativno dobru ikru već kod prvog mrijesta.

U prvoj godini matična riba u ribnjacima hrani se isključivo prirodnom hranom, dok umjetna uopće ne dolazi u obzir. Tek narednih godina može se riba postepeno privikavati i na umjetnu hranu ali samo kao nadopunu prirodnoj. Tako na pr. 3—4 mjeseca poslije mriještenja može se davati maticama i do 50% umjetne hrane, a zatim se postepeno smanjuje umjetna i povećava prirodna hrana. Posljednja četiri mjeseca prije slijedećeg mriještenja treba po mogućnosti hraniti matice isključivo prirodnom hranom, a 15—25 dana prije početka mriještenja prestati sasvim hranjenjem. U ta 4 mjeseca najintenzivniji je razvoj ikre, pa ja za njenu dobru kvalitetu bezuvjetno potrebna prirodna hrana za matice.

Oosigurati dovoljnu količinu prirodne hrane za matičnu ribu nije lak i jednostavan posao. Ako se matice drže preko godine u ograđenom dijelu toka otvorene vode, pitanje njihove prehrane je riješeno, jer će matice nalaziti potrebnu hranu u dotičnoj vodi. Svakako treba strogo voditi računa o tome, da se ne bi dalo previše ribe u takovu dijelu toka pa bi riba uslijed pomanjkanja hrane gladovala i mršavila. Koliki broj matice će se nasaditi po jednom jutru vodene površine, ovisit će o bogatstvu prirodne hrane u toj vodi.

P. K.

(Svršetak u narednom broju).

RIBARSKI KALENDAR

Naš osvrt na Ribarski kalendar 1949. (broj »R. J.« za III/IV 1949.) nadopunjujemo rado konstatacijom, da se veliki uspjeh te knjige vrlo znatnim dijelom ima pripisati svestranom, neumornom i stručno solidnom zalaganju druga Petra Giunia (odjelenje za publikacije Ministarstva ribarstva NRH).

Uredništvo »Ribarstvo Jugoslavijek«

ZAGREBAČKO RIBARSKO DRUŠTVO

poziva svoje članove, da odmah podignu udičarske iskaznice za godinu 1949. Poslije 30. VI. 1949. nitko ne smije udičariti bez valjanih isprava (plaćene članarine i udičarske iskaznice za 1949. godinu.

Članovi, koji žele udičariti na vodama drugog društva ili zadruge moraju u društvenoj poslovnici izvaditi dnevne karte za te vode. Nitko na tuđim vodama ne smije udičariti bez dnevne karte. Popis voda odnosno društava i zadruga, za koje se mogu dobiti dnevne karte, na društvenoj je oglasnoj ploči.

Primanje stranaka (članova) u društvenoj poslovnici u utorak i subotu od 11 do 13 sati, u srijedu i petak od 16 do 18 sati.

ŠTUKA SE MRIJESTE...

Da je nekad Bosut obilovao ribom, dokaz su nam pružene od zemlje pečene kugle, što su ih naši pradjedovi pričvršćivali na mrežama, a nađene su prigodom prekopavanja i rigolanja vinograda uz Bosut. Razvitkom kulture — isušivanje, kanalizacija, močenje konoplje i lana koji razvijaju alkaloidne i oduzimanje kisika u vodi — postepeno su se zatirali uvjeti o kojima ovisi riba, pa ih biva sve manje.

Iza prošlogodišnjeg zijeva i uginuća riba u augustu, izgledalo je, da je u Bosutu zamro svaki život. Rijetko se vidjela po koja ribica. Pod konac februara ove godine, nastade lijepi topli sunčani dani. Priliv vode iz Bića podiže vodostaj Bosuta. Njegov tok kroz šume Zvirinac i Vrapčenu daju mu naročitu fantastičnu i mističnu sliku. Kada poslije šuma izlišta, a iz Bosuta izraсте šaš, rogoz, perunika, drezga, rašak i drugo vodeno bilje, izgleda kao šumska livada.

Krajem u plićacima pored drezge (Cl. conglomerata) — za koju ne važi prirodno pravilo, da u jesen ode u zimski san, jer ona i preko zime živi u vodi pritajenim životom, prirasla čvrsto korijenom u mulju, a lišće slobodno lebdi u vodi — udaraju štuke. I ako je drezga omiljeno prebivalište vodenoj glisti i svim drugim vodenim ličinkama, to ipak nije uzrok, da se tu štuke zadržavaju. S druge strane također nešto udara po vodi. To se ponavlja više puta. Na sve strane lupetanje. Mrijeste se štuke. — Obalom kreću se privlačani, svakom bodva u ruci. Štuke ih za vremena primjećuju i napuštaju mrijestilište, povlačeći se u dublju vodu. Iskusniji čekaju na napuštenom mrijestilištu, jer znaju da će se štuke ponovno povratiti. Bačena je bodva. Dugačka držalica njiše se po vodi, nešto ju kreće. Sa izvađenih bodvi pojavila se povelika štuka sa zavnutim repom, nabodena na tri šiljka. Tako u Bosutu stradaju štuke za vrijeme mrijesta, a ponajviše ženke, koje još nisu odložile jaja. Ulovom jedne ženke uništeno je na hiljade podmlatka. Ništa ne važi zabrana lova bodvama. Ko bi još na tu sitnicu gledao?

Mrijestjenje štuka u punom je toku. Kao da su se razdvojile u grupe. Gdje god čuješ udarce repa po vodi, tu se zbio akt oplodnje, prirodna pojava za održavanje vrste. Veselo je i bučno. Ženku prati mužjak. Eno ona velika tamo kraj suhog šaša je ženka, a kraj nje je manji mužjak. Na izabranom mjestu, na mrijestilištu, kruže jedno uz drugo. Dodiruju se repnim perajama. Mužjak udvara. Čas je pred ženkom, čas ispod i kraj nje. I jedno i drugo zaplivaju ponekad u krugu pljoštiniče, pa se bijeli trbuhi dobro primjećuju. U najvećem ljubavnom zanosu, ženka ispusti jedan dio ikre, a mužjak trepereći perajama, istog časa ispusti mlijeko preko odloženih jaja. Ovim časom spermatozoe oplodila su jaja. Iza ispuštene ikre i sjemena, veselje se odrazuje onim udarcem repa o površinu vode.

Ovaj naš vodeni vuk (*Esox lucius*) u kolikogod je oprezan i skriven, za vrijeme parenja izmijeni duševna svojstva, te postaje neoprezan i hrabar.

Porastom Bosuta, štuka biva sve više. Dolaze sa ušća, putuju jatovice uzvodno, zalaze u mrežu i onakva mjesta, gdje nikad ne običavaju zalaziti poslije mrijesta.

Voda je mutna. Sa Tomom postavim čerenac. U dubljini od skoro metar, ne vidi se mreža. Vuče Tomo, onako nasumce, poslije par minuta. Mreža skoro nikad nije prazna. U njoj su čas crvenperke, čas kesegge, karasi, a

i po koji linjak i deverika. Riba putuje. Sve jatovice, Nas ne zanimaju ni crvenperke ni karasi. Pri jednom potezu u mreži dvije štuke. »A veru mu, prilični komadi«, primjećuje Tomo. Krasne štuke sa tamno zelenim leđima i trbušnim prugama oživješe i Tomu i mene. Naročito su izrazite rupice s donje strane čeljusti. Tomo tvrdi da joj ovi organi služe za određivanje tlaka vode, i njima osjeti titraje kad se na obali hoda. Da je to baš tako, teško je ustvrditi, ali je sigurno, da je mreža, uvijek prazna, kada se obalom hoda. Nahvatao Tomo blizu 20 štuka, a ja i jednog povećeg jara (*Idus melanotus*).

Sutradan mreža uvijek prazna. Riba je predosjetila na vrijeme i povukla se u dubinu. Zaista nastade opet hladni dani, mrijestjenje se prekinulo.

R. Franić

Obje su pjesme iz pera pjesnika i pisca Saliha Alića, službenika Glavne direkcije za slatkovodno ribarstvo. Uredništvo.

RIBAR

Ruke mu počivaju žuljave na veslu
Opaljene suncem, sijede vlasi drhte
po čelu mu znojnom, dašci vjetra prhte
i zuje ko niti kudeljne na preslu.

Valovi pod čamcem srdito se nižu
u bezbroj rebara, po rijeci se gone
u nedogled, pogled krajinom mu tone
po pukloj širini, dokle oči sižu.

On voli to veslo, čamac, mreža tkiva,
brzice srdite, valove što reda —
on voli ih kao svoje duše čeda.

On svakoga dana tu uz veslo sniva
užeta nabrekla steže i — nateže,
da osjeti teret ribom pune mreže!

RIBAREVA KĆERKA

Sa raservalom ružom mjeseca u kosi,
obalom, ko nimfa, vranaj konja vodi;
raščešljana, snažna, divi se slobodi,
gazeći sjenike po večernjoj rosi....

Nad čelom joj zvijezda zlatna sija,
svježa, kao priča, san o šumi sanja,
kada, kao borac, sa puškom proganja
rulje pobješnjelih crnih krvopija...

I, sada, pod ružom žute mjesečine,
igra se sa vancem djevojčice smjele,
igra se uz ritam rijeke šumne, bijele.

I pjeva: »Rasute divne su širine
— slobode mi drage prepuno je srce —
sad šibni pred sunce, vranče, za vrhunce!«

Juni, 1949.